

STRESZCZENIE

Opracowanie niniejsze podejmuje problematykę nauki o Cerkwi w ujęciu serbskiego teologa, świętego Justyna Popovicia, żyjącego w XX wieku. Historia jego życia i wykształcenie zdobyte na uniwersytetach w Anglii, Rosji i Grecji, a także znajomość wielu języków obcych czyni z niego jednego z najwybitniejszych teologów prawosławnych minionego wieku. Jego szeroka działalność twórcza pokazuje, że zajmował się wieloma aspektami teologii, między innymi egzegezą Pisma Świętego i teologią dogmatyczną, w skład której wchodzi eklezjologia – nauka o Cerkwi. Jego sposób pisania przypominający dzieła Świętych Ojców, szczególnie św. Jana Chryzostoma, z pewnością można nazwać nowatorskim, wpisującym się w tendencję „powrotu do Świętych Ojców” zapoczątkowaną przez rosyjskiego poetę i prawosławnego myśliciela Aleksego Chomiakowa. Ma ona charakter doksologiczny i hymnograficzny oraz zawiera wiele nowych wyrażeń utworzonych przez św. Justyna. Święty nie systematyzował swoich prac, sprzeciwiając się nurtowi scholastycznemu. Przeanalizowanie wszystkich dostępnych prac napisanych przez świętego, w których zajmuje się nauką o Cerkwi, pokazuje, że wpływ na jego teologię miał w szczególności św. ap. Paweł oraz Święci Ojcowie tacy jak św. Atanazy Wielki, św. Bazyli Wielki, św. Jan Chryzostom, św. Grzegorz Teolog, św. Jan z Damaszku czy św. Maksym Wyznawca. Problematyka eklezjologiczna podejmowana przez św. Justyna została uszeregowana w podrozdziałach: Istota Cerkwi, Rola Cerkwi, Święty Duch w Cerkwi, Człowiek w Cerkwi, Przymioty Cerkwi i Jedność Cerkwi - ekumenizm, który bezpośrednio wypływa z soborowości Cerkwi. Poprzez wypracowaną eklezjologię św. Justyn odniósł się również do problemów Cerkwi i świata, jakimi były: chęć zwołania Soboru Panprawosławnego i humanizm zachodnioeuropejski. Tworząc teorię Bogohumanizmu św. Justyn przeciwstawia go humanizmowi Europy Zachodniej, proponując jego przezwyciężenie poprzez osobę Zbawiciela Jezusa Chrystusa, Bogoczłowieka, w Jego Bogoczłowieczym Ciele Cerkwi. Tak ujęta problematyka została podzielona na trzy rozdziały. Do jej opracowania wykorzystano liczną literaturę źródłową i opracowania, w szczególności w języku serbskim. Opracowanie zawiera również aneks, w którym znajduje się bibliografia wszystkich wydanych dzieł świętego Justyna.

ks. Jarosław Kupryjaniuk

SUMMARY

This dissertation deals with the issue of the study of the Orthodox Church in the view of Serbian theologian St. Justin Popovic who lived in 20th century. History of his life and education gained at universities in England, Russia and Greece and also knowledge of many foreign languages makes him one of the most outstanding Orthodox theologians of the past century. His large creative activity displays that he dealt with many aspects of theology including Scripture Exegesis and dogmatic theology which includes ecclesiology – the study of the Church. His writing style which is reminiscent of the compositions of the Fathers of the Church, especially St. John Chrysostom, we can certainly call innovative and tending to ‘return to the Fathers of the Church’ started by Russian poet and Orthodox thinker Aleksey Khomyakov. It is doxological and hymnographic and contains many new expressions created by St. Justin. The saint did not systematize his compositions in opposition to the scholastic movement. The analysis of all available works written by the saint in which he deals with the study of the Church displays that influence on his theology especially comes from St. Apostle Paul and the Fathers of the Church: St. Athanasius the Great, St. Basil the Great, St. John Chrysostom, St. Gregory the Theologian, St. John of Damascus or St. Maximus the Confessor. The ecclesiological issues assumed by St. Justin was ranked in subsections: the Essence of the Church, the Role of the Church, the Holy Spirit in the Church, the Human in the Church, the Attributes of the Church and Unity of the Church - ecumenism which comes directly from the Church’s conciliarity. Through the developed ecclesiology St. Justin also referred to problems of Church and world like desire to the convention of Pan-Orthodox Council and West European humanism. St. Justin created his theory of God-humanism in opposition to West East humanism and offered its overcoming through the person of Savior Jesus Christ, the God-man, in His God-man flesh – the Church. These issues are divided into three chapters. In order to elaborate them there is used multiple source literature and studies, especially in Serbian language. The dissertation includes also the annex with the bibliography of all published works of St. Justin.

ks. Jovan Popović
Koprivnica